

KILDE: INTERVIEW MED URSULA FORETAGET AF J. HÆSTRUP, 1982

Svar på dr.phil.Jørgen Hæstrup's spørgeskema.

Undertegnede, Ursula [redacted], født den [redacted] 1924 kom til Danmark den 11/10 39. Jeg kom fra Prag i Tjekkoslaviet, hvor jeg havde boet det sidste år, efter at være flygtet fra Aussig an der Elbe, som ligger i Sydøsttyskland. Dertil var jeg flygtet fra Breslau i Tyskland i 1933 sammen med min familie. Dette kunne lade sig gøre, da min far kom fra denne by og havde tjekkisk statsborgerskab, selv om han havde levet i Tyskland i mange år. Jeg rejste fra Prag sammen med en del andre børn, transporten var organiseret af den danske afdeling af Kvindernes internationale liga for fred og frihed. Rejsen gik igennem Tyskland og jeg husker egentlig ikke så meget af den, ligesom der i øvrigt er en masse huller i mine erindringer fra den tid, om dette skyldes fortrængninger eller almindelig dårlig hukommelse ved jeg ikke. I toget fik vi at vide, hvor vi skulle hen. Vi vidste på forhånd, at vi skulle placeres på forskellige gårde rundt om i Danmark, men hvor vi skulle hen vidste vi ikke på afrejsetidspunktet. Personlig var jeg een af de få, som skulle på en gård på Sjælland, som ville modtage to børn, så foruden mig var der en af drengene, som skulle til det samme sted. Man havde fra ligaens side ordnet det sådan, at vi kom på gårde, som havde en eller anden provinsby i nærheden, vi skulle have en "vandrelærer", som skulle undervise os to gange om ugen, hvor vi så mødte de andre kammerater fra gårdene i nærheden. Dem der boede nærmest mødte vi også somme tider om aftenen på privat basis. De to dage om ugen man skulle i skole var det lyspunkt, som vi allesammen så hen til, det betød utroligt meget at kunne være sammen med de andre hjemmefra. Opholdet på gården blev en kolossal omvæltning af min hidtidige tilværelse. Jeg havde aldrig bestilt andet end at gå i skole, pludselig skulle jeg være "pige" på en gård, med alt hvad dette indebar. Den første tid var rædselsfuld, man forstod ikke et ord af hvad der blev sagt, man havde aldrig spist den slags mad før, man havde aldrig set en ko andet end på billeder, man længtes hjem så man var ved at gå i stykker af det...men efterhånden lærte man dansk, lærte at arbejde, vænnede sig til at være her. Blev på en måde en del af den lille landsby. Jeg kan endnu huske, at jeg blev almindeligt omtalt som: Hans Jensen's jødepige". Og det var absolut ikke med nogen diskriminerende betoning. Ligesom "brugsens Ida", "tømmerens Poul" og "dem fra kommunehuset", så var man "Hans Jensen's jødepige". Så vidste alle hvem der blev talt om.

Det hed sig, at vi skulle være "plejebørn". Det var der sikkert også en del af os der var, men vi var sandelig også nogle stykker, der fik lov til at lære, hvad det betød, at være pige eller karl på landet på denne tid. En gang imellem kan det stadigvæk undre mig, at man trods alt er blevet relativt normal. Der var jo ikke ligefrem nogen udtalt psykologisk forståelse for vores situation, i hvert fald ikke for os, der boede på landet, de der var hos folk i byerne, havde sandsynligvis i denne retning nogle bedre vilkår. Dette lyder temmelig negativt, jeg havde det jo egentlig godt, de mennesker jeg var hos, var ganske almindelige, søde mennesker men i dag kan man se en masse, der burde have været anderledes og som kunne have været anderledes, selv om man tager i betragtning, at det er 40 år siden. Der er så mange aspekter i denne problemstilling. Kunne man have forventet en større forståelse fra ligaens side overfor vores problemer? Jeg ved det ikke, de sad jo også i en meget svær situation, på den ene side havde de os, med alle vores ønsker, på den anden side "plejehjemmene" med deres forventninger, da tyskerne så invaderede Danmark, blev situationen jo heller ikke ligefrem nemmere. Desuden er det meget vanskeligt at bedømme et afsnit i sit liv med den viden man har i dag, med de ting som er blevet normer i dag, med de 40 år man er blevet ældre.

Jeg havde hele tiden kontakt med "de andre hjemmefra", også da jeg efter de første 2½ år flyttede til en anden gård. Foruden de 2 dage om ugen, hvor vi gik i skole, mødtes vi om aftenen, havde nogen gange møder og sammenkomster over en weekend og en gang imellem om sommeren nogle sommerlejr på en uges varighed. Det var i meget høj grad de ting man levede på.

2

Familie havde jeg ikke i Danmark, men da mine forældre først blev deporteret fra Prag forholdsvis sent, havde jeg bærvkontakt meddem indtil deportationen i sommeren 1942.

Forholdet til mine første to "plejehjem" var godt. Jeg havde kontakt med det første hjem indtil 1951 og med det andet hjem har jeg stadig kontakt, regner den ene af "børnene" for en af mine bedste venner i dag. Også min egen datter har kontakt med den sidstnævnte familie. Jeg føler det lidt, som om de er blevet noget af den familie, som jeg p.g.a. omstændighederne ikke selv har. Forholdet til den første familie blev afbrudt efter en fuldstændig ligegyldig bagatel, jeg var på besøg hos dem og blev smidt ud, fordi jeg fløjtede, da jeg skulle dække bord. Det er senere gået op for mig, at min "plejemor" må have været manio-depressiv, også allelede den gang, da jeg var hos dem. Man vidste aldrig i hvilket humør hun ville være når hun kom ned om morgenen, jeg kan huske, at jeg gik og lavede morgenmad og inden i mig selv sagde det hele tiden: lad hende være i godt humør i dag. For når hun var i godt humør, havde vi det dejligt, men det var selvfølgelig forfærdelig utrygt for en 15 års pige aldrig at vide, hvordan dagen ville forløbe. Alligevel var jeg glad for hende, men forståelsen for tingenes rette sammenhæng er selvfølgelig først gået op for mig meget senere.

I begyndelsen af oktober 1943 blev jeg ringet op en eftermiddag og fik at vide, at jeg skulle kontakte nogle andre og så bare se at komme væk fra den gård, hvor jeg var på det tidspunkt. Det var for øvrigt det tredje sted jeg var, der var jeg nærmest på tjenestepigebasis og har aldrig haft nogen kontakt med familien senere. Vi var nogle stykker som tog tilbage til vores første udgangspunkt på Stevns og boede i et par dage hos en gård-ejer der hed Niel [redacted], [redacted] gård, Rødvig, Stevns. Han gemte ikke bare os, men også nogle mennesker fra København, alt i alt har vi vel været ca. 12 mennesker. Der var ingen diskussioner om noget som helst, vi var i nød og det var en udtalt selvfølge, at Niels [redacted] og hans familie stod til rådighed. Den anden dag om aftenen kom der pludselig en mand ind, som bare sagde: jeg hedder Jørgen, vi skal af sted nu. Ibland os var der en kontorchef fra København med sin kone og sine sønner. "Jørgen" og kontorchefen kiggede på hinanden og så sagde kontorchefen: er det derfor De ikke har været på arbejde? Og det var det jo. Vi sagde farvel til familien, nogen af dem gik med os, vi skulle igennem skoven ned til stranden. Vi skulle være helt stille og måtte ikke tale sammen. Det der så skete glemmer jeg aldrig. Det var fuldmåne og da vi kom ned til stranden så lyst, som det kan være på en helt stille fuldmåneaften. Og der på stranden stod en masse mennesker fra byen, ingen sagde en lyd, der var dødsstille, men de var der. Et stykke ude på vandet lå en fiskerbåd, den kunne ikke gå helt ind, fordi det var for grundt. Vi blev så roet ud til den, nogle stykker ad gangen og da alle var kommet om bord sejlede den. Jeg ved ikke, om kontorchefen og måske nogle af de andre betalte for at komme af sted, men jeg ved i hvert fald med notorisk sikkerhed, at hverken jeg eller mine kammerater havde nogle penge og der blev ikke sagt et ord om penge til os. Vi skulle med det samme under dæk og ned i lastrummet, hvor der var så lavt, så man ikke kunne stå op. Hvor mange mennesker vi var er det mig umuligt at huske, men vi var mange. På et tidspunkt blev lugen op til dækket lukket, fordi vi var i nærheden af den tyske patruljebåd. Og jeg blev så søsyg, så jeg var fuldstændig ligeglåd med alt. Vi sejlede til Trølleborg, jeg aner i dag ikke hvor mange timer det varede, men jeg tror, det var 7-8 timer. En gammel mand fik et hjerteanfald. men klarede sig. Pludselig blev lugen lukket op, vi var inde på svensk farvand, kunne se lysene fra Sverige, kunne komme op på dæk. Jeg ved ikke, om jeg var for søsyg eller for ung til at begribe, hvad der kunne være sket. Men det er som om jeg heller ikke her kan huske alt hvad der foregik. Og jeg kan ikke forstå, hvordan ting, der har indflydelse på ens liv eller ens død nærmest kan gå hen over hovedet på en. Om det overlevelslesmekanismer der går i gang, men hvorfor gør de det så ikke for alle? Jeg ved andre, der kan huske alt i detaljer. Jeg aner ikke, hvem der sejlede od over, jeg aner ikke hvem der stod bagved, andet end at det selvfølgelig har været modstandsbevægelsen. Vi sagde tak og farvel og blev modtaget af det svenske politi.

3

Jeg blev i Sverige efter 1945, havde forskelligt arbejde og blev fra 1949 til 1950 uddannet som børnehavelærerinde i Stockholm. På et tidspunkt fik jeg svensk statsborgerskab. I begyndelsen af min tid i Sverige boede jeg i en skags kollektiv i Dälarna, flyttede senere til Uppsala, hvor jeg dels arbejdede på forskellige fabrikker, dels som rengøringskone. For 1.kr. i timen, hvis jeg fik mad der hvor jeg var, og for 1.25 hvis jeg selv havde mad med. Stockholm måtte man ikke bo i, hvis man var flygtning, men efter 1945 fik jeg tilladelse til at flytte til Stockholm, hvor jeg først også arbejdede på fabrik og senere begyndte som hjælp i en børnehave. Tilskyndet af børnehavens leder kom jeg så på et barneplejekursus og derfra på seminariet. I 1952 flyttede jeg tilbage til Danmark, arbejdede på telefonhuset, indtil det lykkedes mig at blive ansat i en børnehave. I dag er jeg dansk statsborger og har været leder af en børnehave de sidste 13 år.

Alt dette er i korthed hvad jeg mener har relevans m.h.t. spørgsmålene. Hvis der er nogle ting, som De mener jeg kunne uddybe yderligere, er jeg meget villig til at gøre det, men da dette jo ikke skulle være nogen ~~me~~ analyse af min private historie har jeg kun skrevet om det, som forhåbentlig dækker det område, som De er interesseret i.

Med venlig hilsen

Ursula [redacted]
[redacted]
[redacted]

tlf. [redacted] hjem
[redacted] arbejde